

dr hab. Andrzej Rokita, prof. nadzw.
Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

Recenzja
Rozprawy doktorskiej mgr Anny Marii Urbaniak-Brekke
pt.: „Aktywność społeczności lokalnych w Polsce i Norwegii
w kontekście działań władz samorządowych”

Przedstawiona do recenzji praca dotyczy niezmiernie ważnego problemu jakim jest aktywność fizyczna człowieka. Jest ona niezwykle istotna ze względów – chociażby - korzyści jakie płyną z utrzymywania jej odpowiedniego poziomu. Podejmowanie aktywności fizycznej poprawia jakość życia, gdyż pozwala zachować zdrowie, poprzez pozytywny wpływ na poszczególne układy człowieka. Jak napisała Autorka pracy, korzystne zmiany odnotowano w układach: krążenia, kostnym, mięśniowym, oddechowym i nerwowym. W badaniach osób starszych, którym zalecono podejmowanie codziennej aktywności fizycznej (proste czynności w domu) zaobserwowano również istotne zmiany: zwiększenie siły, wydolności i sprawności funkcjonalnej oraz poprawę równowagi. O czym m.in. pisali Biernat i Piątkowska (2014).

Z dużym zaciekawieniem czytałem pracę Pani Magister, między innymi dlatego, że diagnozowała aktywność fizyczną społeczności lokalnych w Polsce (gminy powiatu kaliskiego ziemskiego) i Norwegii (gminy regionu Indre Sogn) oraz odnosiła tę aktywność do działań władz samorządowych.

Koncepcja pracy

Przyjęta przez Autorkę koncepcja pracy jest poprawna. Autorka rozpoczyna pracę wprowadzeniem, w którym uzasadnia podjęcie tematu oraz opisuje problem badawczy w świetle literatury. Następnie przedstawia podstawy teoretyczne problemu badawczego opisując m.in. istotę i funkcje kultury fizycznej, aktywność fizyczną oraz charakteryzuje regulacje prawne określające działania samorządów terytorialnych na rzecz aktywności fizycznej społeczności lokalnych w Polsce i w Norwegii. W kolejnym rozdziale Autorka przedstawia metodologiczne podstawy badań: cele pracy, problem i pytania badawcze, hipotezy (w opinii Recenzenta zupełnie niepotrzebnie), zmienne i wskaźniki, metody badań, techniki i narzędzia badawcze, charakteryzuje grupy badanych. Następnie przedstawia wyniki badań oraz proponuje (co jest niezwykle cenne ale zarazem bardzo trudne) autorski model działania samorządów gminnych w zakresie kreowania zachowań związanych z aktywnością fizyczną. Pracę kończą dyskusja i wnioski, piśmiennictwo (w licznie 162, a w tym ponad połowa obcojęzycznych – angielskich i norweskich oraz inne – jak sama Autorka napisała – źródła internetowe w liczbie 51), streszczenie w języku polskim, angielskim i norweskim, wykaz rycin, tabel, załączniki.

Część teoretyczna pracy (w opinii Recenzenta) opracowana jest poprawnie, a nawet bardzo dobrze. Drobne błędy edytorskie wymagają korekty. Recenzent zaznaczył je w tekście pracy. Podam tylko kilka: Autorka cytując fragmenty

prac innych Autorów nie używa cudzysłowów, przedstawia cytaty kursywą, używa sformułowania „ilość” zamiast „liczba” (ss. 3, 4, 14, 35 i w wielu innych miejscach). „Ilość” opisuje coś niepoliczalnego, natomiast „liczba” – policzalnego (np. dzieci, akty prawne itp.). Zdarza się Autorce używać sformułowań potocznych, np.: „z wykorzystaniem sprzętu” (s. 34). Wydaje się, że powinno być „z wykorzystaniem przyborów i przyrządów. Zdarza się również Autorce używać sformułowania: „Rycina 6. prezentuje ...” czy „Wyniki prezentuje tabela 23.” (s. 77), a wydaje się, że powinno być: „Na rycinie 6 przedstawiono ...”, czy „W tabeli 23 zamieszczono ...” . Bardzo często Autorka używa sformułowania „W przypadku ...” (W przypadku ankietowanych z Norwegii... (ss. 81, 83), czy „W przypadku ankietowanych z Polski ...” (s. 83) czy w wielu innych miejscach). A wystarczyło napisać (np. W Norwegii, osoby w młodszym wieku ...) itp. O pozostałych błędach nie będę pisał – zaznaczyłem je w pracy i proszę o poprawienie ich (przed oddaniem pracy do druku). Pomimo drobnych niedoskonałości Recenzent bardzo pozytywnie ocenia pierwszą część pracy.

Cel badań, materiał i metodyka badań, wyniki

Autorka sformułowała problem badawczy w postaci pytania, cel pracy oraz cele szczegółowe i pięć pytań badawczych. W opinii Recenzenta poprawnie. Wydaje się, że niepotrzebnie formułuje hipotezy badawcze (o czym pisałem powyżej). Jeśli już, to z jakiej teorii je wyprowadza ? „Badania

kwestionariuszowe prowadzono przez okres roku, od marca 2016 roku do marca 2017 roku” (s. 55). Skoro tak, to proszę Autorkę o wyjaśnienie wpływu pór roku na zainteresowania aktywnością ruchową człowieka. Wykorzystane metody opracowania materiału badawczego nie budzą zastrzeżeń.

Wyniki badań przedstawiono na 111 stronach w sposób czytelny. Szkoda, że część wyników zamieszczonych w rycinach, nie przedstawiła Autorka w rozbiciu na ankietowanych w Polsce oraz w Norwegii. Wydaje się, że zdecydowanie byłby to pełniejszy obraz wyników badań. Niepotrzebnie (za każdym razem, przy każdej wartości) zaznacza Autorka na osi Y miarę. Wystarczyło w opisie ryciny zaznaczyć [%]. Mam nadzieję, że część (tak przygotowanych rycin) zobaczę podczas obrony pracy doktorskiej. Zdarzają się Autorce drobne błędy stylistyczne: „Respondenci z powiatu kaliskiego, którzy uczą się zdecydowanie najczęściej (45%) korzystają z infrastruktury gminnej” (s. 122).

Szkoda, że Doktorantka przedstawiając autorski model działania gminnych jednostek samorządu terytorialnego ... (s. 176) zatytułowała go „Zalecany ... (Rycina 19, s. 176). Rozumiem, że wynika to z bardzo dużego zaangażowania emocjonalnego Autorki w projekt. Proponowałbym, jako badaczowi zachowanie dużego dystansu do osiągniętych wyników badań – co nie jest łatwe – zwłaszcza na początku drogi naukowej.

Pomimo tych drobnych niedoskonałości Recenzent bardzo pozytywnie ocenia opisanie celu badań, materiału i metod badań. Pozytywnie również ocenia analizę wyników badań.

Dyskusja i wnioski

W rozdziale „Dyskusja i wnioski” Autorka odpowiada na postawiony problem badawczy i pytania badawcze. W opinii Recenzenta zbyt mało jest odniesień do wyników badań innych Autorów. Wydaje się, że rozdział ten jest raczej podsumowaniem, a nie dyskusją. Recenzent oczekuje od doktorantki dyskusji – na podstawie uzyskanych wyników badań - podczas obrony pracy doktorskiej. Formułując niektóre wnioski Autorka stara się udzielić wskazówek samorządom gminnym, w jaki sposób mogą wpłynąć na aktywność fizyczną mieszkańców. Nie jest to zadanie łatwe, tym bardziej Recenzent docenia zamierzenia Doktorantki.

Zdaję sobie sprawę, że może zbyt krytycznie i czasami dość drobiazgowo odniosłem się do treści recenzowanej rozprawy doktorskiej, ale swoje sugestie umieściłem z „życzliwą krytyką” i dla dobra sprawy. Jak w każdej recenzji niektóre z moich uwag mają charakter dyskusyjny i Autorka może, ale też i nie musi się z nimi zgodzić.

Wnioski końcowe

Rozprawa doktorska Pani mgr Anny Marii Urbaniak-Brekke jest ciekawą pracą opartą na rzetelnie przygotowanych i przeprowadzonych badaniach.

Oceniam ją bardzo pozytywnie, jako kompleksowe podejście do aktywności fizycznej wybranych społeczności lokalnych w Polsce i Norwegii w kontekście działań władz samorządowych. Moje uwagi krytyczne, często czysto techniczne, nie umniejszają wartości pracy. W związku z tym stwierdzam, że oceniana przeze mnie rozprawa doktorska spełnia wymogi stawiane dysertacji doktorskiej i wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Wychowania Fizycznego, Sportu i Rehabilitacji w Poznaniu o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wrocław, 17 lipca 2018 roku

Andrzej Rokita